

речовин, зброї і на боїв, наркотичних засобів, закопаних (захованих) трупів; патрульно-розшукові - для використання в охороні громадського порядку; конвойні - для припинення втечі й затримання осіб, які втекли з-під варти; вартові - для охорони спеціальних установ і об'єктів ОВС). Водночас, як вказується у п. 1.9 Настанови, що контроль за оперативно-службовою діяльністю та організаційно-методичне забезпечення діяльності КП на місцях здійснює відповідний підрозділ Департаменту карного розшуку МВС; аналогічні положення відображені й у Положенні про вказаний Департамент [2,3]. Однак, як недолік можна вказати, що зазначені нормативно-правові акти не описують тактики використання службових собак.

Враховуючи вищевикладене, можна дійти висновку, що, по перше, в умовах переходу правоохоронної системи від міліції до національної поліції за працівниками органів внутрішніх справ залишається можливість застосування такого різновиду спеціальних засобів, як службові собаки. Подруге, існує необхідність розроблення підзаконного акта, яким би чітко регламентувалися питання стосовно організації і тактики застосування вказаних спеціальних засобів. По-третє, враховуючи досвід світових правоохоронних організацій, доцільно, окрім визнання різновидами спеціальних засобів службових собак та службових коней, внести зміни та виокремити їх під загальною назвою «Службові тварини».

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2015 р. № 580-УШ // Голос України. - 06.08.2015. - С. 141-142.
2. Настанова з організації діяльності кінологічних підрозділів органів внутрішніх справ України : затв. наказом МВС України від 19 лип. 2012 р. № 640 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http : //cct.com.ua/2012/19.07.2012_640.htm](http://cct.com.ua/2012/19.07.2012_640.htm).
3. Про затвердження Положення про Департамент карного розшуку Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 10 жовт. 2014 р. № 1057 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http : //search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1 /MVS541.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS541.html).

Павлюк О.С., здобувач кафедри криміналістики та судової медицини НАВС

Способи вчинення вбивств осіб похилого віку, пов'язаних із заволодінням їхнім майном

Вбивства осіб похилого віку з корисливих мотивів останнім часом набуває в Україні дійсно загрозливих розмірів. Збільшення кількості таких вбивств, пов'язаних із заволодінням майном, ускладнює оперативну обстановку в країні та зумовлене соціальними, психологічними, біологічними особливостями похилого віку, які виступають умовами у прийнятті злочинцем рішення вчинити злочин щодо зазначеної категорії осіб.

Практика свідчить про непоодинокі випадки вбивства самотніх пенсіонерів. Вбивства осіб похилого віку з корисливих мотивів переважно вчиняються за місцем проживання жертви. Серед жертв переважає частка жіночої статі. Такі злочини вчиняються переважно у робочі дні тижня з 16 до 22 год. Знаряддями їх вчинення здебільшого є колючо-ріжучі предмети. У більшості випадків жертви із злочинцем перебували у родинних стосунках. Встановлено, що злочинці вчиняли вбивство осіб похилого віку з метою «загарбання» їх матеріальних цінностей[1].

Специфікою будь-якого вбивства є їх різноманітні способи підготовки до вчинення злочину, вчинення злочину та діяльність щодо приховування слідів вчиненого злочину. Загальновідомо, що спосіб вчинення злочину є центральним елементом криміналістичної характеристики. Як відмічали деякі вчені розробка методики йде «від способів вчинення злочинів до способів їх розкриття» [2, 59]. Особливості розслідування вбивств, вчинених різними способами, найбільше яскраво проявляються в плануванні та тактиці проведення слідчих (розшукових) дій.

Злочинна схема таких вбивств полягає в тому, що злочинці будь-яким способом потрапляють у житло осіб похилого віку, відрекомендовуються співробітниками будь-яких соціальних служб, поштового відділення тощо або мають вільний доступ до помешкання. Пенсіонери, не замислюючись, відчиняють двері і пускають на поріг своїх убивць.

Осіб похилого віку позбавляють життя різними способами та засобами. Для цього використовують вогнепальну, частіше холодну зброю, завдають удари по тілу різноманітними тупими знаряддями (предметами), руками, ногами. Способи вчинення вбивства, в тому числі осіб похилого віку, нерозривно пов'язані з приховуванням, а саме знищенням чи прихованням трупа, переміщенням трупа з місця події, захопленням знарядь вбивства, одягу та взуття вбивці, речей жертви, знищенням слідів, інсценуванням події під самогубство, нещасного випадку, природної смерті тощо. Спосіб приховання слідів вбивства може вказувати на зв'язок злочинця і жертви, оскільки часто злочинцями є родичі або знайомі осіб похилого віку.

Отже, особливу тривогу викликає зростаючий рівень вбивств осіб похилого віку, пов'язаних із заволодінням майном. Саме процес старіння населення та тяжка економічна ситуація в країні викликає у злочинців бажання вчинення вбивств з метою заволодіння майном пенсіонерів. Знання способів вчинення вбивства допомагає встановити вид зброї або знаряддя, що використовувалися для злочину, визначити коло осіб, серед яких слід шукати підозрюваного. Спосіб вбивства осіб похилого віку може вказувати на статтю злочинця, його фізичні дані, спеціальні навички, рід занять тощо, а також викрити інсценування самогубства осіб похилого віку, нещасного випадку, завчасної (раптової) смерті чи окремих обставин злочину (місце, час, мотив тощо).

Список використаних джерел

1. Гришко О. М. Віктимологічна характеристика осіб похилого віку як жертв корисливих злочинів // Часопис Київського університету права. - 2009. - № 2 С.250-255

2. . Колесниченко А.Н. Савченко А. К вопросу о понятии способа совершения преступления в криминалистике. В кн.: Вопросы криминалистики и судебной экспертизы. Сборник - 2-й. Душанбе. - 1962. - С.59-63

Супруненко Д.О., ад'юнкт кафедри
кримінології та кримінально-
виконавчого права НАВС

Особенности, субъекты, формы та способы протидії досудовому розслідуванню у виправних колоніях

Як встановлено у ході даного дослідження, особливості протидії розслідуванню злочинів, учинених засудженими у виправних колоніях, обумовлені тими детермінантами, що й при проведенні слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, мова про які велась у попередніх підрозділах цієї наукової розробки. Поряд з цим, слід зауважити, що на їх зміст мають суттєвий вплив ті обставини, які пов'язані із: а) суб'єктивним складом протидії; б) її формами; в) способами; г) ефективністю діяльності сторони обвинувачення (§ 2 глави 3 КПК), а також інших осіб, залучених до участі у кримінальному провадженні.

У контексті розробки науково обґрунтованих заходів по удосконаленню правових механізмів, спрямованих на подолання, нейтралізацію, блокування тощо протидії досудовому розслідуванню у зазначених КВУ, важливим є володіння слідчим та іншими учасниками сторони обвинувачення інформацією про змістовні елементи вчинення злочинів у виправних колоніях. Мова, у першу чергу, ведеться про ті ознаки її кримінологічні характеристики, що мають безпосереднє відношення до змісту досудового розслідування та підлягають доказуванню у кримінальному провадженні у цих КВУ (місце, спосіб, час, винуватість особи, інші обставини, що визначені в ст. 91 КПК України). Такий підхід до висвітлення цієї проблематики, крім цього, викликаний тісним об'єктивним правовим зв'язком усіх видів кримінально-правової діяльності (кримінально-правової, кримінально-процесуальної, кримінально-виконавчої та кримінологічної) у сфері боротьби із злочинністю, а також її метою і завданнями, що визначені у кожній із зазначених галузей законодавства (ст. 1, 50 КК, ст. 2 КПК, ст. 1 КВК, інших нормах).

Результати даного дослідження показали також, що у загальній структурі злочинів, що вчиняються засудженими у виправних колоніях: а) 4,9% у структурі злочинності в цих УВП були зареєстровані у виправних колоніях максимального рівня безпеки (ч. 2 ст. 18, ст. 140 КВК), рівень злочинності в яких у розрахунку на 1 тис. засуджених становив 3,95; б) 4% - у виправних колоніях середнього рівня безпеки (ч. 2 ст. 18, ст. 139 КВК), рівень злочинності у яких у розрахунку на 1 тис. засуджених становив 3,75; в) 4,9% - у виправних колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання (ч. 2 ст. 18, ст. 138 КВК), рівень злочинності при цьому становив 2,21; г) 0,6% - у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання (ч. 2 ст. 18, ст. 138 КВК), при цьому рівень злочинності становив 0,9 [1].